



Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 7. huhtikuuta 2021
(OR. en)

6833/20

Toimielinten välinen asia:
2018/0207 (COD)

JAI 240
INFO 4
CADREFIN 35
FREMP 23
CODEC 186
JUSTCIV 160
DROIPEN 130
COPEN 394

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia: Neuvoston ensimmäisessä käsittelyssä vahvistama kanta EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEN antamiseksi kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman perustamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1381/2013 ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 390/2014 kumoamisesta

**EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON
ASETUS (EU) 2021/...,**

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

**kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman perustamisesta
sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1381/2013
ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 390/2014 kumoamisesta**

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 16 artiklan 2 kohdan, 19 artiklan 2 kohdan, 21 artiklan 2 kohdan sekä 24, 167 ja 168 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon²,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä³,

¹ EUVL C 62, 15.2.2019, s. 178.

² EUVL C 461, 21.12.2018, s. 196.

³ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 17. huhtikuuta 2019 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston ensimmäisen käsittelyn kanta, vahvistettu ... (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä). Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu ... (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artiklan mukaan unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo. SEU 3 artiklan mukaan unionin päämääränä on edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia ja se kunnioittaa kulttuuriensa ja kieltensä rikkautta ja monimuotoisuutta sekä huolehtii Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisesta ja kehittämisestä. Kyseiset arvot edelleen vahvistetaan ja ilmaistaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä 'perusoikeuskirja', esitetyissä oikeuksissa, vapauksissa ja periaatteissa.

- (2) On ensiarvoisen tärkeää, että kyseisiä oikeuksia ja arvoja edelleen aktiivisesti vaalitaan, suojellaan, edistetään ja vahvistetaan, ja että ne ovat edelleen kansalaisten ja kansojen yhteisiä ja muodostavat edelleen unioni-hankkeen perustan, sillä kyseisten oikeuksien ja arvojen suojelun heikkeneminen missä tahansa jäsenvaltiossa voi vaikuttaa haitallisesti koko unioniin. Tätä varten unionin yleiseen talousarvioon olisi perustettava uusi oikeusalan, perusoikeuksien ja arvojen rahasto, joka sisältää kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) .../...¹ perustetun oikeusalan ohjelman. Tilanteessa, jossa eurooppalaiset yhteiskunnat kohtaavat ääriliikkeitä, radikalismia ja jakolinjoja, ja jossa riippumattoman kansalaisyhteiskunnan toimintatila kaventuu, on entistä tärkeämpää edistää, vahvistaa ja puolustaa oikeutta, perusoikeuksia ja unionin arvoja, joita ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Tällä on syviä ja suoria vaikutuksia poliittiseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen elämään unionissa. Uuteen oikeusalan, perusoikeuksien ja arvojen rahastoon kuuluvasta oikeusalan ohjelmasta tuetaan edelleen oikeusvaltioon, oikeuslaitoksen riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen, vastavuoroiseen tunnustamiseen sekä keskinäiseen luottamukseen, oikeussuojan saatavuuteen ja rajatylittävään yhteistyöhön perustuvan unionin oikeusalueen kehittämistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1382/2013² kaudelle 2014–2020 perustetun oikeusalan ohjelman mukaisesti.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) .../..., annettu ... päivänä ...kuuta ..., oikeusalan ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1382/2013 kumoamisesta (EUVL L ...).

⁺ Virallinen lehti: lisätään tekstiin asiakirjassa ST 6834/20 [2018/0208 (COD)] olevan asetuksen numero ja täydennetään alaviitteeseen kyseisen asetuksen numero, päiväys ja EUVL-julkaisuviite.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 1382/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, oikeusalan ohjelman perustamisesta kaudelle 2014–2020 (EUVL L 354, 28.12.2013, s. 73).

Kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelmassa, jäljempänä 'ohjelma', yhdistyvät kauden 2014–2020 perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelma, joka on perustettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1381/2013¹, ja Kansalaisten Eurooppa -ohjelma, joka on perustettu neuvoston asetuksella (EU) N:o 390/2014², jäljempänä 'edeltävät ohjelmat'.

- (3) Ohjelma olisi perustettava seitsemäksi vuodeksi, jotta sen kesto vastaisi neuvoston asetuksessa (EU, Euratom) 2020/2093³ säädettyä monivuotisen rahoituskehyn kesto.
- (4) Oikeusalan, perusoikeuksien ja arvojen rahaston ja kahden sen alaisen rahoitusohjelman toiminnassa keskeisellä sijalla ovat henkilöt ja yhteisöt, jotka osaltaan ylläpitävät ja edistävät yhteisten arvojemme ja rikkaan monimuotoisuutemme sekä oikeuksien ja tasa-arvon elinvoimaisuutta. Viime kädessä tavoitteena on oikeuksiin perustuvan, tasa-arvoisen, avoimen, moniarvoisen, osallistavan ja demokraattisen yhteiskunnan edistäminen ja ylläpitäminen. Tähän sisältyy elinvoimainen ja vaikutusvaltainen kansalaisyhteiskunta, joka kannustaa kansalaisia osallistumaan demokraattiseen toimintaan, kansalaisvaikuttamiseen sekä yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaalii eurooppalaisen yhteiskunnan rikasta monimuotoisuutta yhteisten arvojemme, historiamme ja muistiperintömme pohjalta. SEU 11 artiklassa edellytetään, että unionin toimielimet käyvät avointa ja säännöllistä vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa ja antavat kansalaisille ja etujärjestöille mahdollisuuden esittää ja vaihtaa julkisesti mielipiteitä kaikilla unionin toiminta-aloilla asianmukaisten kanavien kautta.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1381/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelman perustamisesta kaudelle 2014–2020 (EUVL L 354, 28.12.2013, s. 62).

² Neuvoston asetus (EU) N:o 390/2014, annettu 14 päivänä huhtikuuta 2014, Kansalaisten Eurooppa -ohjelmasta vuosina 2014–2020 (EUVL L 115, 17.4.2014, s. 3).

³ Neuvoston asetus (EU, Euratom) 2020/2093, annettu 17 päivänä joulukuuta 2020, vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyn vahvistamisesta (EUVL L 433I, 22.12.2020, s. 11).

- (5) Olisi vakiinnutettava avoin ja säännöllinen vuoropuhelu ohjelman tuensaajien ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa perustamalla kansalaisvuoropuhelun ryhmä. Kansalaisvuoropuhelun ryhmän olisi oltava avoin ja epävirallinen keskustelufoorumi, ja sen olisi edistettävä kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihtoa sekä keskustelua politiikan kehityksestä ohjelman kattamilla ja siihen liittyvillä aloilla sekä sen tavoitteita koskien. Kansalaisvuoropuhelun ryhmän ei ole tarkoitus olla vastuussa ohjelman hallinnoinnista.
- (6) Käyttäen perustana edeltävistä ohjelmista saatuja positiivisia kokemuksia ja niitä edelleen kehittämällä ohjelmassa olisi mahdollistettava yhteisvaikutusten kehittäminen, jotta voidaan puuttua unionin arvojen edistämiseen ja suojeluun liittyviin yhteisiin haasteisiin ja saavuttaa kriittinen massa, joka vaaditaan konkreettisten tulosten aikaan saamiseksi. Näin voidaan hyödyntää täysimääräisesti yhteisvaikutusten potentiaali, jotta voidaan tukea tehokkaammin kohteena olevia politiikan aloja ja lisätä niihin liittyvien politiikkojen potentiaalia saavuttaa ihmiset ja kansalaisyhteiskunta siten, että pyritään tasapainoiseen maantieteelliseen jakautumiseen. Jotta ohjelma olisi vaikuttava, siinä olisi otettava huomioon eri politiikan alojen erityispiirteet, niiden erilaiset kohderyhmät ja niiden erityistarpeet soveltamalla räätälöityjä ja kohdennettuja toimintamalleja.

- (7) Oikeusvaltioperiaatteen ja demokratian täysimääräinen kunnioittaminen ja edistäminen ovat perusedellytyksiä sille, että voidaan rakentaa kansalaisten luottamusta unioniin ja varmistaa keskinäinen luottamus jäsenvaltioiden välillä. Edistämällä oikeuksia ja arvoja ohjelma tukee demokraattisemman unionin rakentamista, oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista, demokraattista vuoropuhelua, avoimuutta ja hyvää hallintotapaa myös tapauksissa, joissa kansalaisyhteiskunnan toimintatila kaventuu.
- (8) Jotta unioni tuotaisiin lähemmäksi sen kansalaisia ja jotta tuettaisiin demokraattiseen toimintaan osallistumista, tarvitaan erilaisia toimia ja koordinoituja ponnisteluja. Unionin kansalaisuutta ja eurooppalaista identiteettiä olisi kehitettävä ja tuettava auttamalla kansalaisia ymmärtämään paremmin päätöksentekoprosessia ja edistämällä kansalaisten osallistumista unionin toimiin. Lisäksi kun tuodaan ihmisiä yhteen ystävyyskaupunkihankkeiden ja kaupunkiverkostojen kautta ja tuetaan paikallisia, alueellisia, kansallisia ja kansainvälisiä kansalaisjärjestöjä ohjelman soveltamisaloilla, edistetään kansalaisten sitoutumista yhteiskuntaan ja näin heidän aktiivista osallistumistaan demokraattiseen toimintaan unionissa. Samoin tukemalla keskinäistä ymmärtämystä, kulttuurienvälistä vuoropuhelua, kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta, sosiaalista osallisuutta ja muiden ihmisten kunnioittamista edistäviä toimia vaalitaan unioniin kuulumisen tunnetta ja yhteisen kansalaisuuden tunnetta sellaisen eurooppalaisen identiteetin pohjalta, joka perustuu yhteiseen käsitykseen yhteisistä eurooppalaisista arvoistamme, kulttuuristamme, historiastamme ja perinnöstämme. Unioniin kuulumisen tunteen ja unionin arvojen edistäminen on erityisen tärkeää sen syrjäisimmillä alueilla, koska ne ovat etäällä manner-Euroopasta.

- (9) Muistiperintöön ja Euroopan historian kriittiseen tarkasteluun liittyvä toiminta on tarpeen, jotta kansalaiset, erityisesti nuoret, tulisivat tietoisiksi yhteisestä historiastaan ja arvoistaan yhteisen tulevaisuuden perustana. Muistiperintöön liittyvässä toiminnassa olisi pohdittava Euroopan nykyhistorian totalitaaristen järjestelmien – erityisesti holokaustiin johtaneen natsismin sekä fasismin, stalinismin ja totalitaaristen kommunististen järjestelmien – syytä ja muistettava niiden rikosten uhreja. Tähän olisi kuuluttava myös Euroopan lähihistorian muita merkittäviä hetkiä ja vaiheita koskevia toimia. Huomioon olisi otettava myös historiallisten, sosiaalisten, kulttuurillisten ja kulttuurienvälisen seikkojen merkitys, jotta voidaan luoda yhteisiin arvoihin ja yhteenkuuluvuuden tunteeseen perustuva eurooppalainen identiteetti.
- (10) Kansalaisten olisi tunnettava paremmin unionin kansalaisuudesta johtuvat oikeutensa ja heidän olisi voitava asua, matkustaa, opiskella, työskennellä ja tehdä vapaaehtoistyötä toisessa jäsenvaltiossa vaivattomasti. Heidän olisi voitava käyttää kaikkia kansalaisuuteen liittyviä oikeuksiaan. Heidän olisi voitava luottaa siihen, että he voivat nauttia samoista oikeuksista täysimääräisesti ja että heidän oikeuksiaan suojellaan ilman syrjintää riippumatta siitä, missä he oleskelevat unionin alueella. Kansalaisyhteiskuntaa olisi tuettava toiminnassa, jolla se edistää ja suojaa unionin arvoja ja lisää tietoisuutta niistä sekä myötävaikuttaa unionin oikeuden mukaisten oikeuksien tosiasialliseen toteutumiseen.

- (11) Sukupuolten tasa-arvo on yksi unionin perusarvoista ja tavoitteista. Tästä huolimatta sukupuolten tasa-arvo on edistynyt hyvin hitaasti. Naisten ja tyttöjen kohtaama syrjintä ja eriarvoinen kohtelu sekä monenlainen heihin kohdistuva väkivalta loukkaavat heidän perusoikeuksiaan ja estävät heidän täysimittaisen poliittisen, sosiaalisen ja taloudellisen osallistumisensa yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi poliittisten, rakenteellisten ja kulttuuristen esteiden esiintyminen vaikeuttaa todellisen sukupuolten tasa-arvon saavuttamista. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen unionin kaikessa toiminnassa on näin ollen unionin keskeinen tehtävä ja se vauhdittaa talouskasvua ja sosiaalista kehitystä, minkä vuoksi sitä olisi tuettava ohjelmasta. Stereotyyppien aktiivinen torjuminen ja hiljaiseen ja moniperusteiseen syrjintään puuttuminen on erityisen tärkeää. Tasa-arvoinen työllistyminen, tasa-arvoinen osallistuminen työmarkkinoille sekä uralla etenemisen tiellä olevien esteiden poistaminen kaikilla aloilla, esimerkiksi oikeusaloilla sekä luonnontieteisiin, teknologiaan, insinööritieteisiin ja matematiikkaan liittyvillä aloilla, ovat sukupuolten tasa-arvon peruspilareita. Huomiota olisi kiinnitettävä myös työ- ja yksityiselämän yhteensovittamiseen sekä palkattomien kotitöiden ja lasten, ikääntyneiden ja muiden huollettavien palkattoman hoitamisen jakamiseen tasapuolisesti miesten ja naisten kesken, sillä nämä liittyvät erottamattomasti tasapuolisen taloudellisen riippumattomuuden ja osallistumisen saavuttamiseen ja naisten ja miesten tasa-arvon toteutumiseen.

- (12) Sukupuoleen perustuva väkivalta ja riskiryhmiin (lapsiin, nuoriin ja muihin riskiryhmiin, kuten hlbtq-henkilöihin sekä vammaisiin henkilöihin) kohdistuva väkivalta loukkaa vakavasti perusoikeuksia, ja sitä esiintyy kaikkialla unionissa, kaikissa sosiaalisissa ja taloudellisissa ympäristöissä, ja sillä on vakavia seurauksia uhrien fyysiselle terveydelle, mielenterveydelle ja psyykkiselle terveydelle sekä koko yhteiskunnalle. Sukupuoleen perustuva väkivalta sekä kotona ja julkisessa tilassa tapahtuva häirintä vaikuttavat eniten naisiin. Tällaisen väkivallan torjunta on tämän vuoksi keskeinen toimi sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdystä Euroopan neuvoston yleissopimuksessa (Istanbulin yleissopimus) naisiin kohdistuvan väkivallan määrittämään käsittävän kaikki sellaiset sukupuoleen perustuvat väkivallanteot, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa naisille ruumiillista, seksuaalista, henkistä tai taloudellista haittaa tai kärsimystä, mukaan lukien tällaisilla teoilla uhkaaminen, pakottaminen tai mielivaltaisen vapaudenriisto joko julkisessa tai yksityiselämässä. Sukupuoleen perustuvan väkivallan torjunta edellyttää moniulotteista toimintamallia ja sisältää sen oikeudellisten, taloudellisten sekä koulutukseen ja terveyteen liittyvien näkökohtien käsittämisen. Myös sukupuolistereotypioihin on syytä puuttua aktiivisesti jo varhaisessa iässä, kuten myös kaikenlaiseen vihapuheeseen ja väkivaltaan verkossa. Tässä yhteydessä on olennaisen tärkeää tukea naisten oikeuksia ajavia järjestöjä ja muita tällä alalla työskenteleviä toimijoita. Lapset, nuoret ja muut riskiryhmät, kuten hlbtq-henkilöt sekä vammaiset henkilöt, ovat myös muita suuremmassa vaarassa joutua kohtaamaan väkivaltaa erityisesti perheympäristössä ja lähisuhteissa.

Olisi toteutettava toimenpiteitä, joilla edistetään riskiryhmiin kuuluvien ihmisten oikeuksia, erityisesti lasten oikeuksia, mukaan lukien kotipiirissä tapahtuneiden rikosten seurauksena tai muuten orvoiksi jääneet lapset ja muut erityisen haavoittuvat lapsiryhmät, ja edistetään heidän suojeluaan ja varmistetaan heidän oikeutensa kehitykseen ja ihmisarvoon. Kaikenlaisen väkivallan, erityisesti sukupuoleen perustuvan väkivallan, torjuminen, sitä ehkäisevien toimien edistäminen ja sen uhrien suojelu ja tukeminen ovat unionin painopisteitä, joilla autetaan ihmisiä nauttimaan perusoikeuksistaan ja edistetään sukupuolten tasa-arvoa. Kyseisiä painopisteitä olisi tuettava ohjelmasta. Korostetaan sen merkitystä, että ohjelman puitteissa myönnetään rahoitusta kansalaisjärjestöille, jotka edistävät sukupuolten tasa-arvoa, torjuvat sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa ja edistävät naisten oikeuksia, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet sekä hlbtqi-henkilöiden oikeudet, kaikissa jäsenvaltioissa. Kaikilla näillä toimilla pyritään edistämään unionin keskeisiä arvoja, minkä vuoksi niitä olisi tuettava poikkeuksetta kaikkialla unionissa.

- (13) Kaikenlaisen väkivallan ehkäisy ja torjuminen ja uhrien suojeleminen edellyttävät voimakasta poliittista tahtoa ja koordinoituja toimia, joiden lähtökohtana ovat aiempien Daphne-ohjelmien, perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuusohjelman ja oikeusalan ohjelman menetelmät ja tulokset. Daphne-rahoitus, jolla ehkäistään ja torjutaan lapsiin, nuoriin ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa sekä tuetaan väkivallan uhreja, on ollut todellinen menestys käynnistyttyään vuonna 1997; sidosryhmät (viranomaiset, akateemiset laitokset ja valtiosta riippumattomat järjestöt) ovat olleet siihen tyytyväisiä ja rahoitetut hankkeet ovat olleet vaikuttavia. Daphne-ohjelmasta on rahoitettu hankkeita, joilla lisätään tietoisuutta, tarjotaan tukipalveluja uhreille ja tuetaan kentällä toimivien kansalaisjärjestöjen toimintaa. Siinä on puututtu kaikenlaiseen väkivaltaan, myös perheväkivaltaan, seksuaaliseen väkivaltaan, ihmiskauppaan, ahdisteluun ja vahingollisiin perinteisiin käytäntöihin, kuten naisten sukuelinten silpomiseen, ja uusiin väkivallan muotoihin, kuten verkkokiusaamiseen ja verkossa tapahtuvaan häirintään. Koska sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien määrä on edelleen hälyttävä, on tärkeää jatkaa kaikkia näitä toimia ja varata omat määrärahat toimille, joilla toteutetaan Daphnen puitteissa sukupuoleen perustuvan väkivallan kaikkien muotojen ehkäisemistä ja torjumista koskevaa erityistavoitetta ja ottaa niistä saadut tulokset ja kokemukset asianmukaisesti huomioon ohjelman toteuttamisessa.

- (14) Syrjintäkielto on yksi unionin perusperiaatteista. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 19 artiklassa määrätään toimenpiteistä sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseksi. Syrjintäkielto vahvistetaan myös perusoikeuskirjan 21 artiklassa. Eri syrjintämuotojen, myös suoran ja välillisen sekä rakenteellisen syrjinnän, erityispiirteet olisi otettava huomioon, ja yhdestä tai useammasta syystä johtuvan syrjinnän ehkäisemiseksi ja torjumiseksi olisi suunniteltava asianmukaisia toimia. Ohjelmasta olisi tuettava toimia, joilla ehkäistään ja torjutaan kaikenlaista syrjintää, rasismia, muukalaisvihaa, afrofobiaa, antisemitismia, romanivastaisuutta, islamofobiaa ja kaikkia suvaitsemattomuuden muotoja, myös homofobiaa, bifobiaa, transfobiaa, interfobiaa ja sukupuoli-identiteettiin perustuvaa suvaitsemattomuutta sekä verkossa että sen ulkopuolella sekä vähemmistöihin kuuluviin ihmisiin kohdistuvaa suvaitsemattomuutta ottaen huomioon moniperusteisen syrjinnän. Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä erityistä huomiota kaikenlaisen väkivallan, vihan, erottelun ja leimaamisen ehkäisemiseen ja torjuntaan sekä kiusaamisen, häirinnän ja suvaitsemattoman kohtelun torjuntaan. Ohjelma olisi toteutettava muiden samoihin tavoitteisiin tähtäävien unionin toimien kanssa toisiaan vahvistavalla tavalla; kyseessä ovat erityisesti toimet, joita tarkoitetaan 5 päivänä huhtikuuta 2011 annetussa komission tiedonannossa "EU:n puitekehys vuoteen 2020 ulottuville romanien kansallisille integrointistrategioille" ja 9 päivänä joulukuuta 2013 annetussa neuvoston suosituksessa jäsenvaltioissa toteutettavista romanien integraatiota edistävästä tuloksellisista toimenpiteistä¹.

¹ EUVL C 378, 24.12.2013, s. 1.

- (15) Sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät esteet sekä esteettömyysongelmat vaikeuttavat vammaisten henkilöiden täysimittaista ja tehokasta osallistumista yhteiskunnan toimintaan tasapuolisin edellytyksin. Vammaiset henkilöt kohtaavat esteitä, muun muassa liittyen pääsyyn työmarkkinoille, osallistavan ja korkealaatuisen opetuksen saamiseen, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen välttämiseen, kulttuurialoitteiden ja median hyödyntämiseen sekä poliittisten oikeuksien käyttämiseen. Unioni ja kaikki jäsenvaltiot ovat vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen osapuolia ja ovat näin sitoutuneet edistämään, suojelemaan ja takaamaan kaikille vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet. Kyseisen yleissopimuksen määräyksistä on tullut erottamaton osa unionin oikeusjärjestystä.

- (16) Oikeus yksityis- ja perhe-elämän, kodin ja viestien kunnioittamiseen on perusoikeuskirjan 7 artiklaan kirjattu perusoikeus. Henkilötietojen suoja on SEUT 16 artiklaan ja perusoikeuskirjan 8 artiklaan kirjattu perusoikeus. Henkilötietojen suoja koskevien sääntöjen noudattamista valvovat riippumattomat valvontaviranomaiset. Unionin lainsäädännössä, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679¹ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2016/680², vahvistetaan säännöksiä sen varmistamiseksi, että henkilötietojen suoja koskeva oikeus pannaan asianmukaisesti täytäntöön. Kyseisillä säädöksillä annetaan kansallisten tietosuojaviranomaisten tehtäväksi edistää henkilötietojen käsittelyä koskevien riskien, sääntöjen, takeiden ja oikeuksien tuntemusta ja ymmärtämistä kansalaisten parissa. Unionin pitäisi voida toteuttaa tiedotuskampanjoita, myös tukemalla sellaisia kansalaisjärjestöjä, jotka edistävät unionin vaatimusten mukaista tietosuojaa, ja tehdä tutkimuksia ja toteuttaa muita asiaan liittyviä toimia, kun otetaan huomioon henkilötietojen suoja koskevan oikeuden merkitys näinä nopean teknologisen kehityksen aikoina.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta (EUVL L 119 4.5.2016, s. 89).

- (17) SEUT 24 artiklalla velvoitetaan Euroopan parlamentti ja neuvosto antamaan säännöksiä menettelyistä ja edellytyksistä, joita vaaditaan SEU 11 artiklassa tarkoitettua kansalaisaloitetta varten. Tämä on tehty antamalla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/788¹. Ohjelmasta olisi tuettava kyseisen asetuksen täytäntöönpanoon tarvittavaa teknistä ja organisatorista tukea ja vahvistettava näin kansalaisten oikeutta panna vireille ja tukea eurooppalaisia kansalaisaloitteita.
- (18) SEUT 8 ja 10 artiklan mukaisesti ohjelman kaikissa toimissa olisi tuettava sukupuolten tasa-arvon ja syrjimättömyyden valtavirtaistamista. Ohjelman väli- ja loppuarvioinnissa olisi arvioitava sukupuolivaikutuksia, jotta voidaan arvioida, missä määrin ohjelma edistää sukupuolten tasa-arvoa, ja arvioida, onko ohjelmalla tahattomia kielteisiä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Tässä yhteydessä ja kun otetaan huomioon, että ohjelman eri ohjelmalohkojen toimien luonne ja kokoluokka vaihtelevat, on tärkeää, että hankevastaavien keräämät yksittäiset tiedot jaotellaan sukupuolen mukaan aina, kun se on mahdollista. Lisäksi on tärkeää tarjota hakijoille tietoa tavoista ottaa sukupuolten tasa-arvo huomioon, myös tietoa sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen välineiden, kuten tarvittaessa sukupuolitietoisesta budjetoinnista ja sukupuolivaikutusten arviointien, käytöstä. Asiantuntijoita ja sidosryhmiä kuultaessa olisi huomioitava sukupuolten tasapuolinen edustus.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/788, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta (EUVL L 130 17.5.2019, s. 55).

- (19) SEU 3 artiklassa edellytetään, että unioni muun muassa edistää lapsen oikeuksien suojelua perusoikeuskirjan 24 artiklan ja Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti.
- (20) Jäsenvaltiot ovat perustaneet yhdenvertaista kohtelua koskevien unionin säädösten mukaisesti riippumattomia elimiä edistämään yhdenvertaista kohtelua, jäljempänä 'tasa-arvoelimet', ja näin torjumaan rotuun ja etniseen alkuperään sekä sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Monet jäsenvaltiot ovat kuitenkin menneet kyseisten unionin säädösten sisältämiä vaatimuksia pidemmälle ja varmistaneet, että tasa-arvoelimet voivat käsitellä myös muihin syihin, kuten kieleen, ikään, sukupuoliominaisuuksiin, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen moninaisuuteen, sukupuoliseen suuntautumiseen, uskontoon ja vakaumukseen sekä vammaisuuteen perustuvaa syrjintää. Tasa-arvoelimillä on keskeinen tehtävä tasa-arvon edistämässä ja yhdenvertaista kohtelua koskevan lainsäädännön tosiasiallisen soveltamisen varmistamisessa erityisesti siten, että ne antavat riippumatonta apua syrjinnän uhreille, tekevät riippumattomia tutkimuksia syrjinnästä, julkaisevat riippumattomia raportteja ja esittävät suosituksia syrjintään omissa jäsenvaltioissaan liittyvistä aiheista. On olennaisen tärkeää, että tältä osin tasa-arvoelinten toimintaa koordinoidaan unionin tasolla.

Euroopan tasa-arvoelinten verkosto (Equinet) perustettiin vuonna 2007 ja sen jäseniä ovat neuvoston direktiiveissä 2000/43/EY¹ ja 2004/113/EY² ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveissä 2006/54/EY³ ja 2010/41/EU⁴ säädetyt kansalliset tasa-arvoelimet. Komissio hyväksyi 22 päivänä kesäkuuta 2018 suosituksen (EU) 2018/951⁵ tasa-arvoelimiä koskevista normeista; suositus kattaa tasa-arvoelinten toimeksiannon, riippumattomuuden, vaikuttavuuden sekä niiden välisen koordinoinnin ja yhteistyön. Equinetin tilanne on poikkeuksellinen, koska se on ainoa taho, joka koordinoi tasa-arvoelinten toimintaa. Kyseinen Equinetin koordinointi on erittäin tärkeää sen varmistamisessa, että unionin syrjinnän vastainen lainsäädäntö pannaan tehokkaasti täytäntöön jäsenvaltioissa, ja sitä olisi tuettava ohjelmasta.

-
- ¹ Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2000, rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (EYVL L 180, 19.7.2000, s. 22).
- ² Neuvoston direktiivi 2004/113/EY, annettu 13 päivänä joulukuuta 2004, miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla (EUVL L 373, 21.12.2004, s. 37).
- ³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/54/EY, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa (EUVL L 204, 26.7.2006, s. 23).
- ⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/41/EU annettu 7 päivänä heinäkuuta 2010, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin sekä neuvoston direktiivin 86/613/ETY kumoamisesta (EUVL L 180, 15.7.2010, s. 1).
- ⁵ Komission suositus (EU) 2018/951, annettu 22 päivänä kesäkuuta 2018, tasa-arvoelimiä koskevista normeista (EUVL L 167, 4.7.2018, s. 28).

- (21) Helppokäyttöisyyden lisäämiseksi ja puolueettoman neuvonnan, käytännön tiedon ja avun tarjoamiseksi hakijoille, sidosryhmille ja avunsaajille kaikissa ohjelmaan liittyvissä asioissa jäsenvaltioiden olisi voitava perustaa ohjelman yhteyspisteitä. Ohjelman yhteyspisteiden olisi suoritettava tehtävänsä riippumattomasti ja ilman, että viranomaiset puuttuvat niiden päätöksentekoon. On tärkeää, että jäsenvaltiot voivat valita tällaisille ohjelman yhteyspisteille sopivimman hallinnointitavan, mukaan lukien viranomaisten, kansalaisjärjestöjen tai niiden yhdistelmien kautta. Ohjelman yhteyspisteiden ei olisi oltava missään vastuussa ohjelman hallinnoinnista.

(22) Riippumattomilla ihmisoikeuselimillä ja kansalaisjärjestöillä on keskeinen rooli unionin yhteisten arvojen edistämässä ja suojaamisessa ja tietoisuuden lisäämisessä niistä sekä unionin oikeuden, myös perusoikeuskirjan, mukaisten oikeuksien tosiasialliseen toteutumiseen myötävaikuttamisessa. Kuten 19 päivänä huhtikuuta 2018 annettussa Euroopan parlamentin päätöslauselmassa¹ tuodaan esiin, rahoituksen lisääminen ja riittävä taloudellinen tuki ovat keskeisiä, jotta voidaan kehittää suotuisa ja kestävä toimintaympäristö kansalaisjärjestöille, jotta ne voivat vahvistaa rooliaan ja hoitaa tehtävänsä riippumattomasti ja tehokkaasti. Unionin rahoituksen olisi täydennettävä kansallisen tason toimia osallistumalla sellaisten riippumattomien kansalaisjärjestöjen tukemiseen ja vahvistamiseen sekä niiden valmiuksien kehittämiseen, jotka toimivat oikeuksien ja arvojen edistämisen alalla ja joiden toimet, kuten strategisten oikeudenkäyntien, kampanjoinnin ja viestinnän kaltaiset edunvalvontatoimet ja muut valvontatoimet, edistävät unionin oikeuden, myös perusoikeuskirjan, mukaisten oikeuksien strategista täytäntöönpanoa, sekä unionin arvojen edistämiseen ja suojaamiseen ja tietoisuuden lisäämiseen niistä paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Ohjelma olisi toteutettava käyttäjäystävällisesti; esimerkiksi helppokäyttöisten haku- ja raportointimenettelyjen avulla. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä siihen, että ohjelma olisi kansalaisjärjestöjen saatavilla paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, myös ruohonjuuritason kansalaisjärjestöjen, sekä tuensaajien valmiuksiin. Samoin tapauksen mukaan olisi kiinnitettävä huomiota kolmansille osapuolille myönnettyyn rahoitustukeen.

¹ EUVL C 390, 18.11.2019, s. 117.

- (23) Komission olisi varmistettava yleinen johdonmukaisuus, täydentävyys ja synergia unionin elinten, toimistojen ja virastojen, erityisesti Euroopan tasa-arvoinstituutin ja Euroopan unionin perusoikeusviraston, toimien kanssa ja otettava huomioon muiden kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden työ ohjelman piiriin kuuluvilla aloilla.
- (24) Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) jäsenten, jotka ovat Euroopan talousalueen (ETA) jäseniä, olisi voitava osallistua ohjelmaan tietyin edellytyksin. Myös unioniin liittymässä olevien maiden, ehdokasmaiden ja mahdollisten ehdokasmaiden, joita varten on laadittu liittymistä valmisteleva strategia, Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvien maiden sekä muiden kolmansien maiden olisi voitava myös osallistua ohjelmaan.

(25) Jotta voidaan taata varojen tehokas jakaminen unionin yleisestä talousarviosta, on tarpeen varmistaa, että kaikki ohjelman nojalla toteutetut toimet saavat aikaan unionin tason lisäarvoa, täydentävät jäsenvaltioiden toimia ja ovat johdonmukaisia unionin muiden toimien kanssa. Olisi pyrittävä johdonmukaisuuteen, täydentävyyteen ja yhteisvaikutukseen sellaisten politiikan alojen rahoitusohjelmien kanssa, joilla on tiiviit yhteydet toisiinsa, erityisesti oikeusalan ohjelman sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) .../...¹⁺ perustetun Luova Eurooppa -ohjelman ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) .../...²⁺⁺ perustetun Erasmus+ -ohjelman kanssa, jotta voidaan hyödyntää ristikkäisvaikutusten potentiaalia kulttuurin, median, taiteiden, koulutuksen ja luovan toiminnan aloilla. On saatava aikaan yhteisvaikutuksia muiden unionin rahoitusohjelmien kanssa etenkin aloilla, jotka liittyvät työllisyyteen ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan, erityisesti Euroopan sosiaalirahasto plussan kanssa, sekä aloilla, jotka liittyvät sisämarkkinoihin, yrityksiin, nuorisoon, terveyteen, kansalaisuuteen, oikeusalaan, muuttoliikkeeseen, turvallisuuteen, tutkimukseen, innovointiin, teknologiaan, teollisuuteen, koheesioon, matkailuun, ulkosuhteisiin, kauppaan ja kestävään kehitykseen.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) .../..., annettu ... päivänä ...kuuta ..., Luova Eurooppa -ohjelman perustamisesta (2021–2027) ja asetuksen (EU) N:o 1295/2013 kumoamisesta (EUVL L ...).

⁺ Virallinen lehti: lisätään tekstiin asiakirjassa ST 14146/20 [2018/0190 (COD)] olevan asetuksen numero ja täydennetään alaviitteeseen asetuksen numero, päivämäärä ja EUVL julkaisuviite.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) .../..., annettu ... päivänä ...kuuta ..., unionin koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelman Erasmus+ perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1288/2013 kumoamisesta (EUVL L ...).

⁺⁺ Virallinen lehti: lisätään tekstiin asiakirjassa ST 14148/20 [2018/0191 (COD)] olevan asetuksen numero ja täydennetään alaviitteeseen asetuksen numero, päivämäärä ja EUVL julkaisuviite.

- (26) Tässä asetuksessa vahvistetaan ohjelman koko voimassaolon ajaksi rahoituspuitteet, joita Euroopan parlamentti ja neuvosto pitävät ensisijaisena rahoitusohjeenaan vuotuisessa talousarviomenettelyssä talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta sekä uusista omista varoista, mukaan lukien etenemissuunnitelma uusien omien varojen käyttöönottamiseksi 16 päivänä joulukuuta 2020 tehdyn Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välisen toimielinten sopimuksen¹ 18 kohdan mukaisesti.
- (27) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2018/1046², jäljempänä 'varainhoitoasetus', 193 artiklan 2 kohdan mukaisesti avustusta voidaan myöntää jo aloitettuun toimeen, jos hakija voi osoittaa, että toimi oli aloitettava ennen avustussopimuksen allekirjoittamista. Ennen avustushakemuksen jättämispäivää aiheutuneet kustannukset eivät kuitenkaan ole avustuskelpoisia, paitsi asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa. Jotta vältettäisiin unionin tuen keskeytyminen, joka voisi vahingoittaa unionin etuja, olisi oltava mahdollista, että vuosia koskevan 2021–2027 monivuotisen rahoituskehyyksen alkuun ajoittuvan rajoitetun määräajan puitteissa kustannukset, jotka aiheutuvat tämän asetuksen nojalla tuetuista toimista, jotka ovat jo käynnistyneet, olisivat tukikelpoisina 1 päivästä tammikuuta 2021 alkaen, vaikka ne olisivat aiheutuneet ennen avustushakemuksen jättämistä.

¹ EUVL L 433I, 22.12.2020, s. 28.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1).

- (28) Tähän ohjelmaan sovelletaan varainhoitoasetusta. Varainhoitoasetuksessa vahvistetaan unionin talousarvion toteuttamista koskevat säännöt, mukaan lukien avustuksia, palkintoja, hankintoja, välillistä hallinnointia, rahoitusvälineitä, talousarviotakuuta, rahoitusapua ja ulkopuolisten asiantuntijoiden kulujen korvaamista koskevat säännöt.
- (29) Tämän asetuksen mukaiset rahoitustyyppit ja toteuttamismenetelmät olisi valittava sen perusteella, miten hyvin niillä saavutetaan toimien erityistavoitteet ja saadaan aikaan tuloksia, kun otetaan huomioon erityisesti tarkastusten kustannukset, hallinnollinen rasitus, asiaankuuluvien sidosryhmien ja kohteena olevien tuensaajien valmiudet sekä oletettu noudattamatta jättämisen riski. Tässä olisi harkittava kertakorvausten, kiinteiden määrien ja yksikkökustannusten sekä rahoituksen, joka ei perustu toimien kustannuksiin, käyttöä varainhoitoasetuksen 125 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

- (30) Varainhoitoasetuksen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 883/2013¹ sekä neuvoston asetusten (EY, Euratom) N:o 2988/95², (Euratom, EY) N:o 2185/96³ ja (EU) 2017/1939⁴ mukaisesti unionin taloudellisia etuja on suojattava oikeasuhteisin toimenpitein, joita ovat sääntöjenvastaisuuksien, mukaan lukien petokset, ehkäisemisen, havaitsemisen, korjaamisen ja tutkimisen sekä hukattujen, aiheettomasti maksettujen tai virheellisesti käytettyjen varojen takaisinperintään ja soveltuvin osin hallinnollisten seuraamusten määräämiseen liittyvät toimenpiteet. Euroopan petostentorjuntavirastolla (OLAF) on valtuudet erityisesti asetusten (Euratom, EY) N:o 2185/96 ja (EU, Euratom) N:o 883/2013 mukaisesti tehdä hallinnollisia tutkimuksia, mukaan lukien paikan päällä suoritettavat tarkastukset ja todentamiset, selvittääkseen, onko kyse petoksesta, lahjonnasta tai muusta laittomasta toiminnasta, joka vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Euroopan syyttäjänvirastolla (EPPO) on asetuksen (EU) 2017/1939 mukaisesti valtuudet tutkia unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia sekä nostaa niistä syyte Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371⁵ mukaisesti.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) N:o 883/2013, annettu 11 päivänä syyskuuta 2013, Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1073/1999 ja neuvoston asetuksen (Euratom) N:o 1074/1999 kumoamisesta (EUVL L 248, 18.9.2013, s. 1).

² Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95, annettu 18 päivänä joulukuuta 1995, Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta (EYVL L 312, 23.12.1995, s. 1).

³ Neuvoston asetus (Euratom, EY) N:o 2185/96, annettu 11 päivänä marraskuuta 1996, komission paikan päällä suorittamista tarkastuksista ja todentamisista Euroopan yhteisöjen taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten estämiseksi (EYVL L 292, 15.11.1996, s. 2).

⁴ Neuvoston asetus (EU) 2017/1939, annettu 12 päivänä lokakuuta 2017, tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisessa (EUVL L 283, 31.10.2017, s. 1).

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1371, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2017, unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin (EUVL L 198, 28.7.2017, s. 29).

Unionin rahoitusta saavien henkilöiden ja yhteisöjen on varainhoitoasetuksen mukaisesti toimittava täydessä yhteistyössä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, myönnettävä komissiolle, OLAFille, tilintarkastustuomioistuimelle ja niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka osallistuvat asetuksen (EU) 2017/1939 mukaiseen tiiviimpään yhteistyöhön, EPPOLle, tarvittavat oikeudet ja valtuudet ja varmistettava, että unionin varojen hoitamiseen osallistuvat kolmannet osapuolet myöntävät vastaavat oikeudet.

- (31) Kolmannet maat, jotka ovat Euroopan talousalueen (ETA) jäseniä, voivat osallistua unionin ohjelmiin Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa¹ vahvistetun yhteistyön puitteissa; ETA-sopimuksessa määrätään ohjelmien toteuttamisesta kyseisen sopimuksen mukaisesti hyväksytyin päätöksen perusteella. Kolmannet maat voivat osallistua myös muiden oikeudellisten välineiden perusteella. Tähän asetukseen olisi sisällytettävä erityinen säännös, jossa edellytetään, että kolmannet maat myöntävät toimivaltaiselle tulojen ja menojen hyväksyjälle, OLAFille ja tilintarkastustuomioistuimelle tarvittavat oikeudet ja valtuudet, jotta ne voivat käyttää toimivaltaansa kattavasti.
- (32) Tähän asetukseen sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston SEUT 322 artiklan nojalla hyväksymiä horisontaalisia varainhoitosääntöjä. Kyseisissä varainhoitoasetukseen sisältyvissä säännöissä vahvistetaan varsinkin menettely, joka koskee talousarvion laatimista ja toteuttamista käyttäen avustuksia, hankintoja, palkintoja ja välillistä toteutusta, sekä säädetään taloushallinnon toimijoiden toiminnan valvonnasta. SEUT 322 artiklan nojalla hyväksytyihin sääntöihin sisältyy myös yleinen ehdollisuusjärjestelmä unionin talousarvion suojaamiseksi.

¹ EYVL L 1, 3.1.1994, s. 3.

- (33) Merentakaisten maiden ja merentakaisten alueiden henkilöt ja asiaankuuluvat julkiset ja/tai yksityiset elimet ja laitokset voivat neuvoston päätöksen 2013/755/EU¹ nojalla saada rahoitusta ohjelman sääntöjen ja tavoitteiden sekä sellaisten mahdollisten järjestelyjen mukaisesti, joita sovelletaan siihen jäsenvaltioon, johon kyseinen merentakainen maa tai alue on sidoksissa.
- (34) Kun otetaan huomioon, miten tärkeää on ilmastonmuutoksen torjuminen ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen nojalla annetun Pariisin sopimuksen ja Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanoon liittyvien unionin sitoumusten mukaisesti, ohjelman on tarkoitus edistää ilmastotoimien valtavirtaistamista ja sen kokonaistavoitteen saavuttamista, että unionin talousarviomenoista 30 prosentilla tuetaan ilmastotavoitteita ja että 7,5 prosenttia unionin talousarviosta käytetään biologiseen monimuotoisuuteen liittyviin menoihin vuonna 2024 sekä vastaavasti 10 prosenttia vuosina 2026 ja 2027, ottaen samalla huomioon ilmastoa ja biologista monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden päällekkäisyydet. Ohjelmalla olisi tuettava toimia, jotka ovat unionin ilmasto- ja ympäristönormien ja prioriteettien sekä Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan sisältyvän vahingon välttämisen periaatteen mukaisia. Asiaankuuluvat toimet olisi yksilöitävä ohjelman valmistelun ja toteutuksen aikana, ja niitä olisi arvioitava uudelleen asiaankuuluvien arviointien ja tarkasteluprosessien yhteydessä.

¹ Neuvoston päätös 2013/755/EU, annettu 25 päivänä marraskuuta 2013, merentakaisten maiden ja alueiden assosiaatiosta Euroopan unioniin (MMA-assosiaatiopäätös) (EUVL L 344, 19.12.2013, s. 1).

- (35) Paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyn toimielinten välisen sopimuksen¹ 22 ja 23 kohdan nojalla ohjelmaa olisi arvioitava erityisten seurantavaatimusten mukaisesti kerättyjen tietojen perusteella, välttäen samalla erityisesti jäsenvaltioille aiheutuvaa hallinnollista raskautta ja ylisääntelyä. Kyseisiin vaatimuksiin olisi tarvittaessa sisällyttävä mitattavissa olevia indikaattoreita, joiden perusteella arvioidaan ohjelman käytännön vaikutuksia.
- (36) Sen varmistamiseksi, että ohjelman tavoitteiden saavuttamisessa tapahtunutta edistymistä arvioidaan tehokkaasti, komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä SEUT 290 artiklan mukaisesti säädöksiä, jotka koskevat 14 ja 16 artiklassa ja liitteessä II tarkoitettuja indikaattoreita. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla, ja että nämä kuulemiset toteutetaan paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.

¹ EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.

- (37) Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 mukaisesti.¹
- (38) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitteita, eli perussopimuksissa, perusoikeuskirjassa ja sovellettavissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa vahvistettujen oikeuksien turvaaminen ja edistäminen, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (39) Asetukset (EU) N:o 1381/2013 ja (EU) N:o 390/2014 olisi sen vuoksi kumottava.
- (40) Jotta varmistetaan jatkuvuus tuen myöntämisessä asiaankuuluvalla politiikan alalla ja mahdollistetaan täytäntöönpanon aloittaminen vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehysten alusta alkaen, tämän asetuksen olisi tultava voimaan kiireellisesti ja sitä olisi sovellettava takautuvasti 1 päivästä tammikuuta 2021,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

I luku

Yleiset säännökset

1 artikla

Kohde

Tällä asetuksella perustetaan kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelma, jäljempänä 'ohjelma', asetuksessa (EU, Euratom) 2020/2093 säädetyn vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehysten voimassaoloajaksi.

Siinä vahvistetaan ohjelman tavoitteet, talousarvio kaudelle 2021–2027, unionin rahoituksen muodot ja tällaista rahoitusta koskevat säännöt.

2 artikla

Ohjelman tavoitteet

1. Ohjelman tavoitteena on suojella ja edistää perussopimuksissa, perusoikeuskirjassa ja sovellettavissa kansainvälisissä ihmisoikeusyleissopimuksissa vahvistettuja perusoikeuksia ja arvoja, erityisesti tukemalla kansalaisjärjestöjä ja muita paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla toimivia sidosryhmiä ja kannustamalla kansalaisvaikuttamiseen ja demokraattiseen toimintaan osallistumiseen avoimen, oikeuksiin perustuvan, demokraattisen, tasa-arvoisen, osallistavan ja oikeusvaltioperiaatteeseen perustuvan yhteiskunnan säilyttämiseksi ja kehittämiseksi edelleen.

2. Edellä 1 kohdassa vahvistetun yleistavoitteen sisällä ohjelmalla on seuraavat ohjelmalohkoja vastaavat erityistavoitteet:
- a) suojella ja edistää unionin arvoja (unionin arvojen lohko);
 - b) edistää perusoikeuksia, syrjimättömyyttä ja tasa-arvoa, myös sukupuolten tasa-arvoa, sekä edistää sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista ja syrjimättömyyden valtavirtaistamista (tasa-arvon, perusoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon lohko);
 - c) edistää kansalaisten sitoutumista ja osallistumista demokraattiseen toimintaan unionissa sekä eri jäsenvaltioista tulevien kansalaisten välistä vaihtoa ja lisätä tietoisuutta heidän yhteisestä eurooppalaisesta historiasta (kansalaisten sitoutumista ja osallistumista koskeva lohko);
 - d) torjua väkivaltaa, myös sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa (Daphne-lohko).

3 artikla
Unionin arvojen lohko

Edellä 2 artiklan 1 kohdassa esitetyn yleistavoitteen ja 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa esitetyn erityistavoitteen mukaisesti ohjelmassa keskitytään suojelemaan ja edistämään perusoikeuksia ja lisäämään tietoisuutta niistä tarjoamalla rahoitustukea paikallisella, alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla perusoikeuksien suojelemiseksi ja vaalimiseksi toimivien kansalaisjärjestöjen tukemiseen, jolloin tuetaan samalla myös unionin arvojen suojelua ja edistämistä sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista ja edistetään nykyistä demokraattisemman unionin rakentamista, demokraattista vuoropuhelua, avoimuutta ja hyvää hallintotapaa.

4 artikla
Tasa-arvon, perusoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon lohko

Edellä 2 artiklan 1 kohdassa esitetyn yleistavoitteen ja 2 artiklan 2 kohdan b alakohdassa esitetyn erityistavoitteen mukaisesti ohjelmassa keskitytään seuraaviin:

- 1) edistetään tasa-arvoa ja ehkäistään ja torjutaan eriarvoisuutta ja syrjintää, joka perustuu sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen, ja kunnioitetaan syrjintäkiellon periaatetta, joka koskee perusoikeuskirjan 21 artiklassa esitettyjen perusteiden nojalla tapahtuvaa syrjintää;

- 2) tuetaan, edistetään ja toteutetaan laaja-alaista politiikkaa, jolla
- a) edistetään sitä, että naiset voivat käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti; sukupuolten tasa-arvoa, mukaan lukien työ- ja yksityiselämän yhteensovittaminen; naisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä; ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista;
 - b) edistetään syrjimättömyyttä ja sen valtavirtaistamista;
 - c) torjutaan rasismia, muukalaisvihaa ja suvaitsemattomuuden kaikkia muotoja, myös homofobiaa, bifobiaa, transfobiaa, interfobiaa ja sukupuoli-identiteettiin perustuvaa suvaitsemattomuutta, sekä verkossa että sen ulkopuolella;
 - d) suojellaan ja edistetään lapsen oikeuksia;
 - e) suojellaan ja edistetään vammaisten henkilöiden oikeuksia;
- 3) suojellaan ja edistetään unionin kansalaisuuteen liittyviä oikeuksia sekä oikeutta henkilötietojen suojaan.

5 artikla

Kansalaisten sitoutumista ja osallistumista koskeva lohko

Edellä 2 artiklan 1 kohdassa esitetyn yleistavoitteen ja 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa esitetyn erityistavoitteen mukaisesti ohjelmassa keskitytään seuraaviin:

- 1) tuetaan hankkeita, joilla muistetaan Euroopan nykyhistorian merkittäviä hetkiä, kuten autoritaaristen ja totalitaaristen järjestelmien valtaanpääsyä, mukaan lukien sen syyt ja seuraukset, ja hankkeita, joilla pyritään lisäämään Euroopan kansalaisten tietoisuutta yhteisestä historiastaan, kulttuuristaan, kulttuuriperinnöstään ja arvoistaan ja näin lisätään heidän ymmärtämystään unionista, sen alkuperästä, tarkoituksesta, monimuotoisuudesta ja saavutuksista sekä keskinäisen ymmärtämyksen ja suvaitsevaisuuden merkityksestä;
- 2) edistetään kansalaisten ja heitä edustavien järjestöjen osallistumista ja panosta unionin demokraattiseen toimintaan ja kansalaistoimintaan sitä kautta, että he saavat näkemyksensä esiin ja vaihtavat näkemyksiään julkisesti kaikilla unionin toiminta-aloilla;
- 3) edistetään eri maista tulevien kansalaisten välistä vuorovaikutusta erityisesti ystävyyskaupunkihankkeiden ja kaupunkiverkostojen kautta, jotta he pääsevät kokemaan käytännössä unionin yhteisen perinnön rikkauden ja monimuotoisuuden ja jotta heidät saadaan tietoisiksi siitä, että tällainen rikkaus ja monimuotoisuus muodostaa yhteisen tulevaisuuden vakaan perustan.

6 artikla
Daphne-lohko

Edellä 2 artiklan 1 kohdassa esitetyn yleistavoitteen ja 2 artiklan 2 kohdan d alakohdassa esitetyn erityistavoitteen mukaisesti ohjelmassa keskitytään seuraaviin:

- 1) ehkäistään ja torjutaan kaikilla tasoilla kaikenlaista naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa sekä perheväkivaltaa, mukaan lukien edistämällä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyssä Euroopan neuvoston yleissopimuksessa (Istanbulin yleissopimus) vahvistettuja vähimmäisvaatimuksia;
- 2) ehkäistään ja torjutaan kaikenlaista väkivaltaa, joka kohdistuu lapsiin, nuoriin ja muihin riskiryhmiin, kuten hlbtqi-henkilöihin ja vammaisiin henkilöihin;
- 3) tuetaan ja suojellaan kaikkia, jotka ovat suoraan tai välillisesti 1 ja 2 alakohdassa tarkoitetun väkivallan uhreja, kuten perheväkivallan tai lähisuhdeväkivallan uhreja, mukaan lukien kotipiirissä tapahtuneiden rikosten seurauksena orvoiksi jääneet lapset, ja tuetaan sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien samantasoista suojelua kaikkialla unionissa ja varmistetaan se.

7 artikla
Talousarvio

1. Rahoituspuitteet ohjelman toteuttamiseksi 1 päivän tammikuuta 2021 ja 31 päivän joulukuuta 2027 välisellä kaudella ovat 641 705 000 euroa käypinä hintoina.
2. Asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093 5 artiklassa säädetyn ohjelmakohtaisen mukautuksen nojalla tämän artiklan 1 kohdassa esitettyyn määrään lisätään 800 000 000 euron lisämääräraha vuoden 2018 hintoina mainitun asetuksen liitteen II mukaisesti.
3. Edellä 1 kohdassa esitetystä määrästä kohdennetaan seuraavat ohjeelliset määrät seuraaviin tavoitteisiin:
 - a) 297 366 097 euroa käypinä hintoina (eli 46,34 prosenttia kokonaismäärärahoista) 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa esitettyihin erityistavoitteisiin;
 - b) 169 410 120 euroa käypinä hintoina (eli 26,4 prosenttia kokonaismäärärahoista) 2 artiklan 2 kohdan b ja d alakohdassa esitettyihin erityistavoitteisiin;
 - c) 174 928 783 euroa käypinä hintoina (eli 27,26 prosenttia kokonaismäärärahoista) 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa esitettyihin erityistavoitteisiin.

4. Edellä 2 kohdassa esitetystä määrästä kohdennetaan seuraavat ohjeelliset määrät seuraaviin tavoitteisiin:
- a) 43,00 prosenttia, enintään 344 000 000 euroa vuoden 2018 hintoina, 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa esitettyihin erityistavoitteisiin;
 - b) 23,07 prosenttia, enintään 184 560 000 euroa vuoden 2018 hintoina, 2 artiklan 2 kohdan b ja d alakohdassa esitettyihin erityistavoitteisiin;
 - c) 23,93 prosenttia, enintään 191 440 000 euroa vuoden 2018 hintoina, 2 artiklan 2 kohdan c alakohdassa esitettyihin erityistavoitteisiin;
 - d) 10,00 prosenttia, enintään 80 000 000 euroa vuoden 2018 hintoina, johonkin 2 artiklan 2 kohdassa esitettyistä tavoitteista.
5. Edellä 3 kohdan a ja b alakohdassa ja 4 kohdan a ja b alakohdassa esitettyistä määristä vähintään 50 prosenttia kohdennetaan tukemaan kansalaisjärjestöjen toimia, ja tästä vähintään 40 prosenttia osoitetaan paikallisille ja alueellisille kansalaisjärjestöille.

6. Edellä 3 kohdan b alakohdassa ja 4 kohdan b alakohdassa esitetyistä määristä vähintään 40 prosenttia kohdennetaan tukemaan toimia, joilla ehkäistään ja torjutaan kaikilla tasoilla kaikenlaista sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa, ja vähintään 15 prosenttia toimia, joilla edistetään sitä, että naiset voivat käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti, sukupuolten tasa-arvoa, mukaan lukien työ- ja yksityiselämän yhteensovittaminen, naisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista.
7. Edellä 3 kohdan c alakohdassa ja 4 kohdan c alakohdassa esitetyistä määristä vähintään 65 prosenttia kohdennetaan demokraattiseen toimintaan osallistumiseen ja 15 prosenttia muistiperintöön liittyvään toimintaan.
8. Komissio saa poiketa 6 ja 7 kohdassa esitetyistä, ohjelman varoista myönnettävistä prosenttiosuuksista enintään 10 prosenttiyksiköllä.
9. Edellä 1 ja 2 kohdassa esitettyjä määriä voidaan osoittaa ohjelman toteuttamista koskevaan tekniseen ja hallinnolliseen apuun, kuten valmistelu-, seuranta-, valvonta-, tarkastus- ja arviointitoimintaan, mukaan lukien yritysten tietotekniikkajärjestelmät, selvitykset, asiantuntijakokoukset sekä ohjelman yleistavoitteisiin liittyviä painopisteitä ja aiheita koskeva viestintä.
10. Kun otetaan huomioon tämän asetuksen voimaantulon viivästyminen ja jotta voidaan varmistaa toiminnan jatkuvuus, tämän asetuksen nojalla tuetuista toimita aiheutuvia kustannuksia ja taustalla olevia kustannuksia voidaan rajoitetun ajan pitää varainhoitoasetuksen 193 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan a alakohdan mukaisesti tukikelpoisina 1 päivästä tammikuuta 2021 alkaen, vaikka ne olisivat aiheutuneet ennen avustushakemuksen jättämistä.

11. Jäsenvaltioille yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin puitteissa myönnettyjä varoja voidaan asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä siirtää ohjelman käyttöön, jollei Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä annettavan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen, jäljempänä 'vuosien 2021–2017 yhteisiä säännöksiä koskeva asetus', 26 artiklassa säädetyistä edellytyksistä muuta johdu. Komissio käyttää kyseisiä varoja suoraan varainhoitoasetuksen 62 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukaisesti tai välillisesti mainitun alakohdan c alakohdan mukaisesti. Kyseiset varat on käytettävä asianomaisen jäsenvaltion hyväksi.

8 artikla

Ohjelmaan assosioituneet kolmannet maat

Ohjelmaan voivat osallistua seuraavat kolmannet maat:

- a) EFTAn jäsenet, jotka ovat ETAn jäseniä, Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti;

- b) unioniin liittymässä olevat maat, ehdokasmaat ja mahdolliset ehdokkaat niitä koskevissa puitesopimuksissa ja assosiaationeuvoston päätöksissä tai vastaavissa sopimuksissa vahvistettujen, kyseisten maiden osallistumista unionin ohjelmiin koskevien yleisten periaatteiden ja ehtojen mukaisesti sekä unionin ja kyseisten maiden välisissä sopimuksissa vahvistettujen erityisten edellytysten mukaisesti;
- c) Euroopan naapuruuspolitiikan maat niitä koskevissa puitesopimuksissa ja assosiaationeuvoston päätöksissä tai vastaavissa sopimuksissa vahvistettujen, kyseisten maiden osallistumista unionin ohjelmiin koskevien yleisten periaatteiden ja ehtojen mukaisesti sekä unionin ja kyseisten maiden välisissä sopimuksissa vahvistettujen erityisten edellytysten mukaisesti;
- d) muut kolmannet maat kunkin kolmannen maan osallistumisesta mihin tahansa unionin ohjelmaan tehdyssä erityisessä sopimuksessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti edellyttäen, että kyseisellä sopimuksella
- i) varmistetaan oikeudenmukainen tasapaino unionin ohjelmiin osallistuvan kolmannen maan maksamien rahoitusosuuksien ja sen saamien hyötyjen välillä;
 - ii) vahvistetaan ohjelmiin osallistumisen edellytykset, mukaan lukien yksittäisiin ohjelmiin maksettavien rahoitusosuuksien laskentatapa ja ohjelmien hallintokustannukset;

- iii) ei anneta kolmannelle maalle unionin ohjelmaa koskevaa päätösvaltaa;
- iv) taataan unionin oikeus varmistaa varainhoidon moitteettomuus ja suojata taloudellisia etujaan.

Ensimmäisen alakohdan d alakohdan ii alakohdassa tarkoitettut rahoitusosuudet ovat käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja varainhoitoasetuksen 21 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

9 artikla

Toteutus ja unionin rahoituksen muodot

1. Ohjelman toteutuksessa käytetään suoraa hallinnointia varainhoitoasetuksen mukaisesti tai välillistä hallinnointia sen 62 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan c alakohdassa tarkoitettujen elinten kanssa.
2. Ohjelmasta voidaan myöntää rahoitusta missä tahansa varainhoitoasetuksessa vahvistetussa muodossa.

3. Riski, joka liittyy varojen perintään takaisin tuensaajilta, voidaan kattaa keskinäiseen vakuutusjärjestelmään suoritettavilla maksuilla, jotka katsotaan varainhoitoasetuksessa tarkoitetuksi riittäväksi vakuudeksi. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) .../...¹⁺ 37 artiklan 7 kohdan säännöksiä sovelletaan.

10 artikla

Toimien tyypit

Tämän asetuksen nojalla voidaan myöntää rahoitusta toimiin, jotka edistävät jonkin 2 artiklassa esitetyn erityistavoitteen saavuttamista. Rahoitusta voidaan myöntää erityisesti liitteessä I lueteltuihin toimintoihin.

11 artikla

Kansalaisvuoropuhelun ryhmä

Komissio perustaa kansalaisvuoropuhelun ryhmän, jonka tarkoituksena on varmistaa, että ohjelman tuensaajien ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien välillä käydään säännöllistä ja avointa vuoropuhelua, jotta voidaan vaihtaa kokemuksia ja hyviä käytäntöjä ja keskustella politiikan kehityksestä ohjelman kattamilla ja siihen liittyvillä aloilla sekä näiden alojen tavoitteissa.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) .../..., annettu ... päivänä ...kuuta ..., tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman "Horisontti Eurooppa" perustamisesta, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta sekä asetusten (EU) N:o 1290/2013 ja (EU) N:o 1291/2013 kumoamisesta (EUVL L ...).

⁺ Virallinen lehti: lisätään tekstiin asiakirjassa ST 7046/20 [2018/0224(COD)] olevan asetuksen numero ja täydennetään alaviitteeseen kyseisen asetuksen numero, päiväys ja EUVL-julkaisuviite.

II luku

Avustukset

12 artikla

Avustukset

1. Avustusten myöntämiseen ohjelmasta ja niiden hallinnointiin sovelletaan varainhoitoasetuksen VIII osaston säännöksiä.
2. Arviointikomitean jäsenet voivat olla ulkopuolisia asiantuntijoita.

13 artikla

Kumulatiivinen ja vaihtoehtoinen rahoitus

1. Toimi, joka on saanut rahoitusta ohjelmasta, voi saada rahoitusta myös jostakin muusta unionin ohjelmasta, myös yhteisesti hallinnoiduista rahastoista, edellyttäen, että rahoitusosuuksilla ei kateta samoja kustannuksia. Unionin asiaankuuluvan ohjelman sääntöjä sovelletaan sitä vastaavaan toimelle myönnettyyn rahoitusosuuteen. Kumulatiivisen rahoituksen määrä ei saa ylittää toimen avustuskelpoisia kokonaiskustannuksia. Unionin eri ohjelmista myönnettävä tuki voidaan laskea määräsuhteen mukaisesti tukiehtoja koskevissa asiakirjoissa vahvistetulla tavalla.

2. Toimiin, joille on ohjelman nojalla myönnetty huippuosaamismerkki, voidaan myöntää tukea Euroopan aluekehitysrahastosta tai Euroopan sosiaalirahasto plussasta vuosien 2021–2027 yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 73 artiklan 4 kohdan mukaisesti, jos ne täyttävät seuraavat kumulatiiviset edellytykset:
- a) ne on arvioitu ohjelmaan perustuvan ehdotuspyynnön yhteydessä;
 - b) ne täyttävät kyseisessä ehdotuspyynnössä esitetyt laatua koskevat vähimmäisvaatimukset;
 - c) niitä ei voida rahoittaa kyseisen ehdotuspyynnön perusteella budjettirajoitusten vuoksi.

14 artikla

Tukikelpoiset yhteisöt

1. Varainhoitoasetuksen 197 artiklassa säädettyjen perusteiden lisäksi sovelletaan tämän artiklan 2 ja 3 kohdassa vahvistettuja tukikelpoisuusperusteita.
2. Seuraavat yhteisöt ovat tukikelpoisia:
- a) mikä tahansa oikeushenkilö, joka on sijoittautunut
 - i) jäsenvaltioon tai siihen sidoksissa olevaan merentakaiseen maahan tai alueeseen;

- ii) ohjelmaan assosioituneeseen kolmanteen maahan, paitsi 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetun erityistavoitteen osalta;
 - b) mikä tahansa unionin oikeuden mukaisesti perustettu oikeushenkilö tai mikä tahansa kansainvälinen järjestö.
3. Kansallisten tasa-arvoelinten eurooppalaiselle verkostolle (Equinet) voidaan myöntää ilman ehdotuspyyntöä toiminta-avustus 7 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja 7 artiklan 4 kohdan b alakohdan nojalla Equinetin pysyvään työohjelmaan liittyvien kulujen kattamista varten.

III luku

Ohjelmasuunnittelu, seuranta, arviointi ja valvonta

15 artikla

Työohjelma

1. Ohjelma toteutetaan varainhoitoasetuksen 110 artiklassa tarkoitetuilla työohjelmilla.
2. Komissio hyväksyy työohjelman täytäntöönpanosäädöksellä. Kyseinen täytäntöönpanosäädös hyväksytään 22 artiklassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

16 artikla
Seuranta ja raportointi

Indikaattorit, joiden avulla raportoidaan ohjelman edistymisestä 2 artiklassa säädettyjen yleis- ja erityistavoitteiden saavuttamisessa, esitetään liitteessä II.

Sen varmistamiseksi, että ohjelman tavoitteiden saavuttamisessa tapahtunutta edistymistä arvioidaan tehokkaasti, siirretään komissiolle valta antaa 18 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan liitettä II indikaattoreiden osalta tarpeen mukaan sekä täydennetään tätä asetusta seuranta- ja arviointikehyksen perustamista koskevilla säännöksillä.

Tulosraportointijärjestelmällä on varmistettava, että ohjelman toteuttamisen ja tulosten seurannassa käytettävät tiedot kerätään tehokkaasti, tuloksellisesti ja oikea-aikaisesti.

Sitä varten unionin varojen saajille ja tarvittaessa jäsenvaltioille on asetettava oikeasuhteiset raportointivaatimukset.

17 artikla
Arviointi

1. Ohjelman arvioinnit on suoritettava oikea-aikaisesti, jotta niitä voidaan hyödyntää päätöksenteossa.

2. Komissio suorittaa ohjelman väliarvioinnin heti kun ohjelman toteuttamisesta on saatavilla riittävästi tietoa, kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluttua siitä, kun sen toteuttaminen on käynnistynyt. Väliarvioinnissa on otettava huomioon edeltävien ohjelmien pitkän aikavälin vaikutuksia koskevien arviointien tulokset.
3. Komissio suorittaa ohjelman lopullisen arvioinnin sen toteuttamisen päätyttyä, kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluttua 1 artiklassa täsmennetyn ajanjakson päättymisestä.
4. Komissio toimittaa arviointien päätelmät yhdessä omien huomautustensa kanssa Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle.

18 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artiklassa säädetyt edellytykset.
2. Siirretään komissiolle 31 päivään joulukuuta 2027 saakka 16 artiklassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä.

3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 16 artiklassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempanä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyyteen.
4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.
6. Edellä olevan 16 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaä jatketaan kahdella kuukaudella.

19 artikla

Unionin taloudellisten etujen suojaaminen

Jos jokin kolmas maa osallistuu ohjelmaan kansainvälisen sopimuksen nojalla tehdyn päätöksen tai jonkin muun oikeudellisen välineen perusteella, kolmannen maan on myönnettävä toimivaltaiselle tulojen ja menojen hyväksyjälle, OLAFille ja tilintarkastustuomioistuimelle tarvittavat oikeudet ja valtuudet, jotta ne voivat käyttää toimivaltaansa kattavasti. OLAFin osalta tällaisiin oikeuksiin kuuluu asetuksessa (EU, Euratom) N:o 883/2013 säädetty oikeus tehdä tutkimuksia, mukaan lukien paikan päällä suoritettavat tarkastukset ja todentamiset.

IV luku

Siirtymä- ja loppusäännökset

20 artikla

Tiedotus, viestintä ja julkisuus

1. Unionin rahoituksen saajien on ilmaistava kyseisen rahoituksen alkuperä ja varmistettava unionin rahoituksen näkyvyys, erityisesti kun ne tekevät tunnetuksi toimia ja niiden tuloksia, tarjoamalla johdonmukaista, olennaista ja oikeasuhteista kohdennettua tietoa useille kohderyhmille, mukaan lukien tiedotusvälineet ja suuri yleisö.

2. Komissio toteuttaa tiedotus- ja viestintätoimia, jotka koskevat ohjelmaa, ohjelman nojalla toteutettuja toimia ja saavutettuja tuloksia.
3. Ohjelmalle osoitetuilla taloudellisilla resursseilla tuetaan myös unionin poliittisia prioriteetteja koskevaa yhteisötiedotusta, sikäli kuin kyseiset prioriteetit liittyvät 2 artiklassa tarkoitettuihin tavoitteisiin.

21 artikla

Ohjelman yhteyspisteet

Kukin jäsenvaltio voi perustaa ohjelman yhteyspisteen, jonka tehtävänä on tarjota ohjelman hakijoille, sidosryhmille ja tuensaajille riippumatonta ohjausta, käytännön tietoa ja apua kaikissa ohjelmaan liittyvissä asioissa, mukaan lukien hakumenettelyyn, helppokäyttöisen tiedon ja ohjelman tulosten levitykseen, kumppaneiden löytämiseksi tehtäviin kyselyihin, koulutukseen ja mahdollisuuksiin liittyen.

Ohjelman yhteyspisteet suorittavat tehtävänsä riippumattomasti.

22 artikla
Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.
3. Komitea voi kokoontua erityiskokoonpanoissa käsitellä ohjelman yksittäisiä lohkoja.

23 artikla
Kumoaminen

Kumotaan asetukset (EU) N:o 1381/2013 ja (EU) N:o 390/2014 1 päivästä tammikuuta 2021.

24 artikla
Siirtymäsäännökset

1. Tämän asetuksen estämättä voidaan jatkaa tai muuttaa toimia, jotka on käynnistetty asetusten (EU) N:o 1381/2013 ja (EU) N:o 390/2014 nojalla, joita sovelletaan edelleen kyseisiin toimiin niiden päättämiseen asti.
2. Ohjelman rahoituspuitteet voivat kattaa myös teknisen ja hallinnollisen avun menoja, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan varmistaa siirtyminen ohjelman ja asetusten (EU) N:o 1381/2013 ja (EU) N:o 390/2014 nojalla hyväksytyjen toimenpiteiden välillä.
3. Unionin talousarvioon voidaan 7 artiklan 9 kohdassa säädettyjen menojen kattamiseksi tarvittaessa sisällyttää määrärahoja vuoden 2027 jälkeen, jotta voidaan hallinnoida toimia, joita ei ole saatu päätökseen viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2027.

25 artikla
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan sinä päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2021.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

LIITE I

OHJELMASTA TUETTAVAT TOIMET

Ohjelman yleis- ja erityistavoitteet, jotka vahvistetaan 2 artiklassa, pyritään saavuttamaan erityisesti tukemalla seuraavia toimia:

- 1) tietoisuuden lisääminen, tiedottaminen ja tiedon jakaminen ohjelmaan kuuluvilla aloilla ja sen tavoitteista, jotta parannetaan tietämystä oikeuksista ja arvoista ja niihin liittyvistä toimintapolitiikoista;
- 2) keskinäinen oppiminen ja hyvien käytänteiden vaihtaminen sidosryhmien kesken, jotta parannetaan tietämystä ja keskinäistä ymmärtämystä;
- 3) analyttiset toimet ja seurantatoimet, joilla parannetaan ymmärtämystä ohjelmaan kuuluvien alojen tilanteesta jäsenvaltioissa ja unionin tasolla ja parannetaan unionin oikeuden, politiikan ja arvojen täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, kuten sellaiset toimet kuin tietojen ja tilastojen kerääminen; yhteisten menetelmien ja tarvittaessa indikaattoreiden tai vertailuarvojen kehittäminen; tutkimukset, selvitykset, analyysit ja kyselytutkimukset, arvioinnit, vaikutustenarviointi; sekä oppaiden, raporttien ja koulutusmateriaalin laatiminen ja julkaiseminen;

- 4) asiaankuuluvien sidosryhmien kouluttaminen, jotta parannetaan niiden tietämystä ohjelmaan kuuluvilla aloilla sovellettavasta toimintapolitiikasta ja oikeuksista;
- 5) tieto- ja viestintätekniisten välineiden kehittäminen ja ylläpitäminen;
- 6) ohjelmaan kuuluvilla aloilla aktiivisten kansalaisjärjestöjen ja voittoa tavoittelemattomien sidosryhmien tukeminen,
 - a) jotta niiden reagointivalmiuksia voidaan lisätä ja varmistaa, että kaikilla kansalaisilla on riittävä mahdollisuus saada niiden palveluja, neuvontatoimia ja tukitoimia;
 - b) jotta ne toteuttavat toimia oikeuksien edistämiseksi, ja sitä kautta myös lujitetaan unionin arvojen suojelua ja edistämistä ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista ja edistetään osaltaan demokraattista vuoropuhelua, avoimuutta ja hyvää hallintotapaa myös tapauksissa, joissa kansalaisyhteiskunnan toimintatila kaventuu;
- 7) kansalaisten, erityisesti nuorten, tietoisuuden lisääminen Euroopan kulttuurista, kulttuuriperinnöstä ja identiteetistä sekä historiasta, myös totalitaarisista ja autoritaarisista järjestelmistä ja muista Euroopan lähihistorian merkittävistä hetkistä, jotta voidaan lujittaa muistiperintöä ja Euroopan kansalaisten sitoutumista unioniin ja kannustaa suvaitsevaisuuteen, keskinäiseen ymmärtämykseen, kulttuurienväliseen vuoropuheluun ja monimuotoisuuden kunnioitukseen;

- 8) eri kansallisuuksia ja kulttuureja edustavien kansalaisten yhteentuuminen antamalla heille mahdollisuus osallistua ystävyyskaupunkitoimintaan ja kansalaisyhteiskunnan hankkeisiin, millä luodaan edellytykset parannelulle alhaalta ylöspäin suuntautuvalla lähestymistavalle ja lujitetaan kansalaisvaikuttamista ja osallistumista demokraattiseen toimintaan;
- 9) aktiivisen ja osallistavan osallisuuden demokraattisemman unionin rakentamiseen kannustaminen ja helpottaminen ja tietoisuuden lisääminen oikeuksista ja arvoista tukemalla kansalaisjärjestöjä;
- 10) eurooppalaisten verkostojen valmiuksien kehittäminen edistää ja kehittää edelleen unionin oikeutta, arvoja, poliittisia tavoitteita ja strategioita;
- 11) asetuksen (EU) 2019/788 täytäntöönpanoon tarvittavan teknisen ja organisatorisen tuen rahoittaminen ja näin tukien kansalaisten oikeutta panna vireille ja tukea eurooppalaisia kansalaisaloitteita;
- 12) ohjelman tunnettuuden lisääminen ja sen tulosten levittämisen ja siirrettävyyden tehostaminen sekä tiedottamisen edistäminen, myös perustamalla ja tukemalla ohjelman yhteyspisteitä.

LIITE II

INDIKAATTORIT

Ohjelmaa seurataan sellaisten indikaattoreiden perusteella, joiden tarkoituksena on mitata, missä määrin sen yleis- ja erityistavoitteet on saavutettu, minimoiden samalla hallinnolliset rasitteet ja kustannukset. Tätä varten kerätään tietoja seuraavista indikaattoreista:

- 1) niiden henkilöiden määrä, jotka on saavutettu
 - a) koulutustoimilla;
 - b) keskinäiseen oppimiseen liittyvillä toimilla ja hyvien käytäntöjen vaihdolla;
 - c) tietoisuuden lisäämistä koskevilla toimilla ja tiedotus- ja levitystoimilla;
- 2) niiden kansalaisjärjestöjen määrä, jotka on saavutettu tukitoimilla ja valmiuksien kehittämistä koskevilla toimilla;
- 3) ohjelman toimista seuranneiden sellaisten kansainvälisten verkostojen ja aloitteiden määrä, joissa keskitytään eurooppalaiseen muisti- ja kulttuuriperintöön.

Kaikki yksittäiset tiedot on jaoteltava sukupuolen mukaan aina, kun se on mahdollista. Ohjelman väliarvioinneissa ja loppuarvioinneissa on keskityttävä kuhunkin ohjelmalohkoon ja kuhunkin toimeen, ja niihin on sisällytettävä sukupuolinäkökulma ja niissä on arvioitava vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon.